

Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
Šagátova ul. č. 1, 813 04 Bratislava 1

Kancelária verejného ochrancu práv
Grösslingová 35
811 09 Bratislava
Slovenská republika

Váš list číslo/zo dňa

1031/2025/KVOP
07.03.2025

Naše číslo

Vybavuje/linka

Bratislava

31. 03. 2025

Vec

Správa z monitoringu v ÚVTOS Levoča - stanovisko k odporúčaniam

Vážený pán verejný ochranca práv,

na základe Vašej žiadosti Sp. zn. 1031/2025/KVOP, ktorá bola Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) doručená dňa 11. marca 2025, Vám po dôkladnom posúdení relevantných možností zasielam stanovisko k odporúčaniam uvedeným vo Vašej Správe z monitoringu národného preventívneho mechanizmu v ÚVTOS Levoča (ďalej len „správa“). Uvedené stanovisko je sumárne a obsahuje vyjadrenia dotknutých subjektov zboru a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Vo vzťahu k Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

K 1. odporúčaniam.

Vypracovať legislatívne zmeny na zabezpečenie maximálnej doby umiestnenia v oddieloch s bezpečnostným režimom (bezodkladne).

V súvislosti s odporúčaním uvádzame, že aktuálna právna úprava zakotvená v zákone č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005“), tak aj jeho aktuálne pripravovaná novela obsahuje maximálny limit preverenia odpodstatnenosti umiestnenia v oddiele s bezpečnostným režimom, ako aj ďalšie determinujúce a kontrolné mechanizmy. Súčasťou pripravovanej novely zákona č. 475/2005 Z. z. sa precizujú viaceré ustanovenia súvisiace s umiestňovaním odsúdených do oddielu s bezpečnostným režimom.

Kontrolnou činnosťou aj zo strany prokurátorov vykonávajúcich dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave (ďalej len „dozorový prokurátor“), neboli zaznamenané nedostatky v oblasti neodpodstatnenosti umiestnenia z pohľadu doby umiestnenia, a teda neplánujeme zaviesť maximálny limit umiestnenia do oddielu s bezpečnostným režimom.

V rámci zboru sa aj napriek uvedenému vytvára v tejto oblasti neustály tlak na manažment ústavov, ako aj odborný väzenský personál, aby aplikovali preventívne mechanizmy na elimináciu dôvodov potreby využívania inštitútu oddielu s bezpečnostným režimom. Ak už aj dôjde k jeho využitiu, sú okamžite aktivované zaužívané protokoly na elimináciu faktorov určujúcich potrebu väznennej osoby na takéto umiestnenie (najaktuálnejšie postupy a taktiky v oblasti psychológie, pedagogických vied, sociálnej práce či špecializovanej zdravotnej starostlivosti). Dochádza ku koordinácii odborného väzenského personálu s cieľom detailne identifikovať osobnostné, či situačné faktory a následne cieľovým pôsobením ich deeskalovať a následne zastabilizovať.

K 2. odporúčaniam.

Implementovať programy zamerané na duševné zdravie priamo v ústavoch, do doby zvýšenia kapacity v špecializovaných zariadeniach (bezodkladne).

V zbere sú predmetné odporúčanie prijímané a realizované aj v súčasnosti. V rámci národného projektu Šanca na návrat sa postupne vytvárajú a zavádzajú do praxe rôzne špecializované resocializačné a výchovno-vzdelávacie programy, ktoré v sebe nesú prvky podpory duševného zdravia väznených osôb.

Vychádzajúc z Revidovanej Koncepcie väznenstva Slovenskej republiky na roky 2022 až 2030, v časti Zaobchádzanie s väznenými osobami, v rámci oblasti venujúcej sa rozvoju zmysluplných a adresných aktivít realizovaných s väznenými osobami, zbor vniesol okruh pojednávajúcí o nebezpečných odsúdených a odsúdených s duševným ochorením alebo poruchou osobnosti a ukotvil ho v podmienkach väznenstva v rámci strednodobej úlohy 4.5.2 v znení „Implementovať osvedčený program alebo vytvoriť program cieľavedomých terapeutických aktivít s odsúdenými s duševným

ochorením/poruchou osobnosti". Predmetná úloha bola zborm vyhodnotená ako čiastočne splnená a bude predložená na schválenie vláde Slovenskej republiky. Ide o veľmi problematickú a odborne náročnú tému, nakoľko uvedená skupina väznených osôb je značne heterogénna a vytvoriť všeobecne platný a funkčný program je veľmi náročné. Zbor v roku 2025 plánuje zabezpečiť vzdelávanie personálu realizujúceho zaobchádzanie v oddieloch špecializovaného zaobchádzania v oblasti duševných porúch a porúch správania v penitenciárnej praxi, ako nevyhnutný predpoklad k realizácii cieľavedomých terapeutických aktivít.

K 3. odporúčaniu.

Novelizovať zákon o výkone trestu odňatia slobody tak, aby špecifikoval podmienky pre umiestnenie detí s matkami vo výkone trestu odňatia slobody (bezodkladne).

Vychádzajúc z Revidovanej Koncepcie väznenstva Slovenskej republiky na roky 2022 až 2030, v časti Zaobchádzanie s väznenými osobami, v rámci oblasti venujúcej sa Posilneniu sociálnych kontaktov, zbor vniesol okruh pojednávajúci o Výkone trestu odňatia slobody matiek s deťmi a ukotvil ho v podmienkach väznenstva strednodobou úlohou 3.4.1 „V spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky navrhnuť alternatívne možnosti spôsobu výkonu trestu pre odsúdené ženy s deťmi“.

Predmetná úloha bola zborm vyhodnotená ako splnená a bude predložená na schválenie vláde Slovenskej republiky v nasledovnom znení, cit.: „Novela zákona zavádza obligatórne odloženie alebo prerušenie výkonu trestu odňatia slobody tehotnej žene alebo matke novonarodeného dieťaťa na tri roky po pôrode, čo predstavuje navýšenie oproti pôvodnému jednému roku. Zároveň sa dopĺňa nové oprávnenie súdu, odložený alebo prerušený výkon trestu odňatia slobody z dôvodu tehotenstva alebo ako matke dieťaťa mladšieho ako tri roky, nahradiť výkonom zvyšku trestu odňatia slobody trestom domáceho väzenia alebo peňažným trestom. Čas prerušenia výkonu trestu sa, pokiaľ je to možné, započítava do času výkonu trestu domáceho väzenia a do peňažného trestu.“.

K 4. odporúčaniu.

Upraviť zákonné podmienky výkonu trestu na cele disciplinárneho trestu tak, aby mali odsúdené ženy prístup k matracom zabezpečený počas celého dňa alebo aspoň rozšírený na dlhší časový úsek v rámci dňa (do 1 roka).

V rámci navrhovanej novely zákona č. 475/2005 Z. z. sa v časti pojednávajúcej o ukladaní a výkone disciplinárnych trestov vypúšťa podmieňovanie poskytovania matracu, podhlavníka, prikrývky a lôžkovej bielizne na celu výkonu disciplinárneho trestu, časom vyhradeným na spánok.

K 5. odporúčaniu.

Rozšíriť kapacity zariadení (napr. detenčných centier), aby mohli prijímať odsúdené ženy s psychickými poruchami (priebežne).

V detenčnom ústave sa vo výkone detencie nachádzajú aj ženy a samotné znenie § 81 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov je naviazané na duševnú poruchu väznenej osoby, pričom aktuálne nie je kapacita detenčného ústavu v Hronovciach naplnená. Zároveň aktuálne prebiehajú práce na výstavbe nového detenčného ústavu v Kremnici, ktorý by mal byť uvedený do prevádzky v roku 2026.

Vo vzťahu ku Generálnemu riaditeľstvu zboru.

K 1. odporúčaniu.

Prioritne urýchliť vybudovanie oddelenia pre výkon trestu odsúdených matiek s deťmi do 3 rokov veku, vrátane zabezpečenia dostatočných finančných prostriedkov (priebežne).

Vid' stanovisko k 3. odporúčaniu vo vzťahu k Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

K 2. odporúčaniu.

Poskytovať matkám s deťmi zvýšenú frekvenciu kontaktných návštev, najmä ak ide o maloleté deti, aby sa minimalizoval negatívny dopad odlúčenia na deti (priebežne).

Uvedené odporúčanie zbor realizoval aj doteraz, pričom v rámci metodickej a kontrolnej činnosti pravidelne preveruje Harmonogramy návštev, aby spĺňali požiadavky odsúdených matiek s deťmi, respektíve celkovo podporovali vzťahy v rodinách, najmä v kontexte individualizácie časov a termínov návštev, zohľadňujúc potreby školskej dochádzky, či osôb, ktorým bolo dieťa zverené do opateru. Zároveň uvádzame, že snahou zboru je i naďalej skvalitňovať, v nedávnej dobe zavedené, alternatívne možnosti kontaktu väznených osôb s vonkajším svetom, a to napríklad implementovaním nadstavby videovolaní na klasické audiovolania, tak aj prostredníctvom videonávštev cez voľne dostupnú aplikáciu, ako alternatívy k fyzickým návštevám, a takýmto spôsobom napomáhať rodinným vzťahom (matky s deťmi nevynímajúc) počas pobytu vo väzení, s cieľom čo najväčšej eliminácie negatívnych vplyvov spôsobených odlúčením. Na podporu tohto účelu sa v rámci aktuálne pripravovanej novely zákona č. 475/2005 Z. z. sa okrem iného dopĺňa možnosť rozdeliť si fyzickú návštevu na dve, ako aj ďalšia videonávšteva v prípade rodičov maloletých detí.

Vo vzťahu k Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Levoča (ďalej len „ústav Levoča“).

K 1. odporúčaniu.

Zriadiť samostatné miestnosti na fajčenie, ktoré budú dostatočne oddelené od nefajčiarskych priestorov (bezodkladne).

Ústav Levoča prijme opatrenia na zabezpečenie ochrany nefajčiarov vytvorením vhodného vyhradeného fajčiarskeho priestoru. Ústav Levoča zároveň uznáva, že priestor oddielu vnútornej prevádzky označený ako „fajčiarka“ zároveň slúžiaci ako spoločná kuchynka nie je vhodným riešením. Táto miestnosť bude v nadchádzajúcom období slúžiť už len ako spoločná kuchynka, čím sa zabezpečí, že nefajčiace odsúdené nebudú prichádzať do kontaktu s cigaretovým dymom najmä počas prípravy jedla a pri používaní kuchynského zariadenia.

K 2. odporúčaniu.

Urýchliť proces zavedenia televízorov a zabezpečiť ich dostupnosť na všetkých oddeleniach (bezodkladne).

Od apríla 2024 má v ústave Levoča už každá odsúdená zabezpečený prístup k televíznemu vysielaniu v súlade s § 34 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. Televízne prijímače sú inštalované na chodbách jednotlivých oddielov. V prípade odsúdených, ktoré vykonávajú trest celovým systémom (oddiel s bezpečnostným režimom, odsúdené zaradené v diferenciacnej skupine „C“ maximálneho stupňa stráženia), sú televízne prijímače inštalované priamo v celách.

K 3. odporúčaniu.

Zaviesť pravidelné individuálne konzultácie pred ukončením výkonu trestu pre každú odsúdenú s cieľom zabezpečiť komplexnú prípravu na reintegráciu (bezodkladne).

Samotný zákon č. 475/2005 Z. z. v ustanovení § 85 ods. 1 stanovuje kritériá pre umiestňovanie odsúdených do výstupného oddielu. Z uvedeného ustanovenia celkom jednoznačne vyplýva, že tento inštitút špecializovaného zaobchádzania nie je určený pre všetky odsúdené osoby. Výstupný oddiel, výstupná izba alebo výstupná cela sa v ústavoch zriaďuje na základe rozhodnutia generálneho riaditeľa zboru. Do 31. decembra 2024 ústav Levoča nemal zriadený výstupný oddiel, či výstupnú celu alebo výstupnú izbu a celý zákonný proces zaobchádzania s odsúdenými pred koncom výkonu trestu odňatia slobody bol realizovaný podľa § 85 zákona č. 475/2005 Z. z. a § 93 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 368/2008 Z. z.“) rovnako ako vo výstupnom oddiele, výstupnej cele alebo výstupnej izbe, len s výnimkou, že odsúdené boli umiestňované vo svojich pôvodných celách.

Dňa 1. januára 2025 boli v ústave Levoča v súlade s § 93 vyhlášky č. 368/2008 Z. z. zriadené dve výstupné cely s kapacitou pre 7 odsúdených, do ktorých sú umiestňované spravidla odsúdené s dlhším trestom odňatia slobody ako 3 roky a tiež odsúdené, ktorým je potrebné pomôcť pri vytváraní priaznivých podmienok na samostatný spôsob života. Z uvedeného vyplýva, že zaradenie do výstupného oddielu sa realizuje len v prípade existencie reálnych potrieb, teda nie je právom väznenej osoby byť na takýto oddiel umiestnená. V prípade, ak by potreba prevyšovala kapacitné možnosti výstupného oddielu, môžu byť odsúdené premiestnené do iného ústavu.

Napriek uvedenému je všetkým odsúdeným venovaná zo strany odborného personálu ústavu Levoča (pedagóg, psychológ, sociálny pracovník) pred koncom výkonu trestu odňatia slobody náležitá pozornosť s dôrazom na úspešnú reintegráciu do spoločnosti. Každý odsúdený je odovzdaný informačný materiál „Prvé kroky na ceste slobody a zodpovednosti“ obsahujúci všetky potrebné informácie a povinnosti spojené s prepustením na slobodu. Od septembra 2024 do decembra 2024 bol v ústave Levoča realizovaný resocializačný program pod názvom „Zamestnanosť“ s časovou dotáciou 180 hodín, praktizovaný formou skupinového poradenstva pod vedením určeného pedagóga a psychológa z ústavu Levoča, zameraný na získanie a upevnenie vedomostí, schopností a zručností odsúdených potrebných pre uplatnenie sa na trhu práce. Odsúdené boli do tohto programu zaradené na základe diagnostického nástroja, ktorý u nich zistil potrebu jeho realizácie. Ústav Levoča je taktiež od 1. januára 2025 zapojený do národného projektu Šanca na návrat 2, v rámci ktorého v ústave Levoča prebieha opäť formou skupinového poradenstva pod vedením pedagóga a psychológa z ústavu Levoča základný resocializačný a výchovno- vzdelávací program pre odsúdených vo výstupných oddieloch, do ktorého sú umiestňované odsúdené približne 3 mesiace pred koncom výkonu trestu odňatia slobody. Cieľom tohto programu je zníženie rizika sociálneho vylúčenia odsúdených a zvýšenie ich šance na úspešné začlenenie sa do spoločnosti a na trh práce po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Uvedené programy fungujú súbežne aj s ďalšími štandardnými službami sociálneho pracovníka, ktoré súvisia s koncom výkonu trestu odňatia slobody odsúdených a pokrývajú potreby aj tých odsúdených, ktoré nie sú umiestňované do skupín výstupných oddielov, ale pripravujú sa na koniec výkonu uloženého trestu. Na základe vyššie uvedených skutočností máme za to, že poradenstvo a konzultácie pred ukončením výkonu trestu sú v ústave Levoča dostupné každej odsúdenej so zreteľom na ich plynulý prechod do spoločenského života, a teda predmetné odporúčanie sa realizovalo aj doteraz.

K 4. odporúčaniu.

Zabezpečiť vychádzky aj pre odsúdené s pohybovými obmedzeniami (napr. vytvorením dostupného vonkajšieho priestoru) (bezodkladne).

V ústave Levoča sa aktuálne nachádza jedna starobná dôchodkyňa (prítomná aj v čase monitoringu), šesť poberateľiek invalidného dôchodku (päť prítomných aj v čase monitoringu), pričom žiadna z týchto odsúdených nebola uznaná invalidnou pre ochorenie pohybového aparátu. Staršie odsúdené sú podľa kapacitných možností umiestňované na oddiely, čo najbližšie k vychádzkovému priestoru. Ubytovňa odsúdených je súčasťou objektivej sústavy so 4 nadzemnými podlažiami, 3 nadzemnými medzipodlažiami a 1 podzemným podlažím. Oddiel, v ktorom sú sústredené väznené osoby poberajúce dôchodkové dávky je z protektívnych dôvodov umiestnený na 1. nadzemnom medzipodlaží, aby osoby v ňom umiestnené neboli vystavené nadmamej námahe pri pohybe v ústave Levoča. Vzhľadom na uvedené okolnosti ide o najoptimálnejšie riešenie, pretože ústav Levoča nedisponuje inými vhodnejšími alebo bezbariérovými priestormi. Odsúdené premiestnené na ďalší výkon trestu odňatia slobody do ústavu Levoča, u ktorých by bolo indikované narušenie pohybového aparátu v takom rozsahu, že by sa nedokázali samostatne pohybovať, by boli na základe iniciatívy ústavu Levoča premiestnené do inej organizačnej jednotky zboru, v ktorej je zriadený oddiel so zdravotným postihnutím.

K 5. odporúčaniu.

V prípade výskytu technických problémov, umožniť odsúdenej video-hovor neskôr zopakovať (bezodkladne).

Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz. Od zavedenia inštitútu videonávštev v rámci overovania novej formy komunikácie väznených osôb s ich blízkymi osobami v máji 2020, boli videonávštevy zabezpečované prostredníctvom dátových služieb poskytovateľa O2 Slovakia. Ústav Levoča evidoval pri praktickej aplikácii tohto novozavedeného inštitútu zriedkavé výpadky spojenia, ktoré boli následne kompenzované predĺžením času videonávštevy alebo poskytnutím náhradného termínu jej realizácie. Dňom 1. júla 2024 došlo v ústave Levoča k zmene poskytovateľa dátových služieb

prostredníctvom optického internetu (spoločnosť LEVONET), u ktorého doposiaľ neboli nezaznamenané žiadne technické problémy.

K 6. odporúčaniu.

Zabezpečiť vykonávanie všetkých lekárskech prehliadok mimo dosluhu a dohľadu príslušníkov zboru (bezodkladne).

Odporúčanie sa aplikovalo aj doteraz a v ústave Levoča sa poskytovanie zdravotnej starostlivosti realizuje výhradne bez prítomnosti príslušníka zboru okrem prípadov uvedených v zmysle § 5 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 447/2006 Z. z. o organizácii poskytovania zdravotnej starostlivosti v Zbore väzenskej a justičnej strážne. Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti odsúdenej v zdravotníckom zariadení ústavu Levoča môže byť v miestnosti, kde sa starostlivosť poskytuje, prítomná príslušníka zboru, ak o to požiada ošetrojúci zdravotnícky pracovník v záujme ochrany života alebo zdravia prítomných osôb.

Pri vyšetrovaní odsúdených zdravotníckym pracovníkom je nevyhnutné narušenie intímnej zóny medzi pacientkou a zdravotníckym pracovníkom (vykonávanie fyzického vyšetrenia, podávanie injekcií, vykonávanie prístrojového a inštrumentálneho vyšetrenia), kedy zdravotnícky pracovník nemôže venovať pozornosť činnosti pacientky a dohliadať na jej konanie, nakoľko sa musí sústrediť na vlastné vyšetrenie, čo môže byť zdrojom mimoriadnej udalosti, akým je napríklad napadnutie alebo iné zasahovanie do integrity zdravotníckeho pracovníka zo strany pacientky, čo sa opakovane udialo v minulosti aj pri samotnej prítomnosti príslušníka zboru zabezpečujúceho stráženie. Za prítomnosti príslušníka zboru zabezpečujúceho stráženie je však pravdepodobnosť závažného následku takéhoto konania odsúdenej, teda pacientky menej pravdepodobná, vzhľadom na to, že tento môže včas zasiahnuť a zabrániť závažným následkom, akým môže byť napríklad poranenie zdravotníckeho pracovníka, vzatia zdravotníckeho pracovníka ako rukojemníka. Zdravotnícky pracovník, ktorý vykonáva vyšetrenie alebo ošetrovanie pacientky, je v mimoriadnej nevýhode, nakoľko pre zaneprázdnenosť pri svojej činnosti nemôže sledovať a včas identifikovať skoré príznaky toho, že pacientka sa chystá brachálne zaútočiť, rovnako sa nemôže ani účinne brániť a pri vykonávaní diagnostiky alebo terapie sú v rôznych vynútených polohách, pri ktorých účinne nemožno použiť prvky sebaobrany. Pri zdravotníckom vyšetrení aj veľmi nebezpečných odsúdených nie je v mnohých prípadoch možné použitie spúšťačiacich zariadení, nakoľko tieto zamedzujú vykonaniu potrebných zdravotníckych úkonov. Je preto prirodzené, že zdravotnícky pracovník vo väčšine prípadov požaduje zabezpečenie prítomnosti príslušníka zboru priamo pri vyšetrení odsúdenej alebo v takej vzdialenosti a na takom mieste, aby mohol včas zasiahnuť a zabrániť útoku odsúdenej na zdravotníka.

K 7. odporúčaniu.

Ukladať disciplinárne tresty na základe individuálnej zodpovednosti a nepostihovať celý kolektív za správanie jednotlivca (bezodkladne).

Pojem „kolektívny trest“ nie je legislatívne zakotvený v žiadnom všeobecne záväznom právnom predpise ani internom predpise. Je to prejavom individualizácie výkonu trestu, kedy zákonodarca pri úprave disciplinárneho konania odsúdených zohľadnil osobnú zodpovednosť za porušenie povinnosti uložených odsúdenému vo výkone trestu odňatia slobody (§ 52 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z.).

Jednou zo základných povinností odsúdeného je v zmysle § 39 písm. a) zákona č. 475/2005 Z. z. „plniť povinnosti uložené týmto zákonom a ústavným poriadkom.“

Disciplinárnym previnením sa podľa § 52 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. rozumie „Disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti alebo zákazu podľa tohto zákona, predpisov na jeho vykonanie alebo ústavného poriadku odsúdeným. Disciplinárnym previnením je aj konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitných predpisov.“, pričom enumeratívny výpočet disciplinárnych trestov, ktoré je možné uložiť je následne uvedený v ustanovení § 52 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z.

Z uvedenej analýzy právnej normy je teda možné vyvodiť, že disciplinárny trest za spáchanie disciplinárneho previnenia je možné uložiť iba jednému odsúdenému a nie kolektívu ako celku.

V ústave Levoča sú disciplinárne tresty odsúdeným ukladané výlučne podľa zásad ustanovených v § 52a zákona č. 475/2005 Z. z. V prípade vzniku verbálnych a fyzických konfliktov medzi odsúdenými je však potrebné zamedziť ich pokračovaniu a následne ich prešetriť. Preto z dôvodu bezpečnosti odsúdených a personálu ústavu Levoča a v záujme zníženia eskalácie napätia, ale aj objektívneho prešetrenia týchto incidentov, je dočasná izolácia odsúdených nevyhnutným opatrením.

K 8. odporúčaniu.

Zabezpečiť možnosť individuálnych stretnutí medzi odsúdenými a dozorovým prokurátorom mimo prítomnosti personálu ústavu (bezodkladne).

Uvedené odporúčanie vyplýva z nesprávnej interpretácie popisu výkonu kontrol dozorovým prokurátorom. Vychádzajúc z tvrdenia na strane 35 správy, cit. „prítomnosť zástupcov ústavu počas kontrol prokurátora“ uvádzame, že uvedené sa týka identifikácie sprevádzajúcich osôb v súlade s ustanovením § 58 ods. 4 písm. c) a ods. 8 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej strážne v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 4/2001 Z. z.“), z ktorého vyplýva, že pohyb dozorového prokurátora nie je obmedzený, zabezpečí sa však jeho sprevádzanie, ktoré v súlade s § 55 ods. 3 zákona č. 4/2001 Z. z. zabezpečuje príslušník zboru alebo zamestnanec zboru z príslušnej organizačnej zložky ústavu Levoča. O spôsobe výkonu kontroly priestorov výkonu trestu rozhoduje samotný dozorový prokurátor a táto prebieha bez prítomnosti zástupcov ústavu Levoča. Preto, ak odsúdený požiada o rozhovor s dozorovým prokurátorom, tento je realizovaný vždy v súkromí, iba za prítomnosti dozorového prokurátora a odsúdeného. O prítomnosti inej osoby (príslušníka zboru, zamestnanca zboru, iného odsúdeného) rozhoduje výlučne dozorový prokurátor.

K 9. odporúčaniu.

Umožniť odsúdeným používať obuv do sprchy (do 3 mesiacov).

Prezuvky (šľapky), ktoré sú odsúdeným ženám v súlade s výstrojnou normou uvedenou v prílohe č. 9 k RMS č. 15/2023 o

vystrojovaní obvinených a odsúdených a o nakladaní s osobnými vecami obvinených a odsúdených v RMS č. 12/2024 (ďalej aj ako „výstrojná norma“) vydávané, sú určené na používanie len pri pobyte v cele alebo izbe. Obuv do sprchy nie je súčasťou vystrojovania. Odsúdené však majú v súlade s Ústavným poriadkom pre odsúdené (ďalej len „ústavný poriadok“) možnosť si takúto obuv buď zakúpiť v ústavnej predajni, alebo požiadať o jej zaslanie rodinných príslušníkov a následne po jej zaevidovaní medzi osobné veci odsúdenej, ju pri sprchovaní používať.

K 10. odporúčaníu.

Zabezpečiť, aby spodná bielizeň vydávaná ústavom bola hygienická a v dobrom stave (do 3 mesiacov).

Predmetné odporúčanie ústav Levoča realizoval aj doteraz. Odsúdené majú pri nástupe do výkonu trestu v súlade s výstrojnou normou vydané 3 kusy nových nohavičiek. Odsúdené majú taktiež podľa ústavného poriadku možnosť požiadať o vydanie vlastných nohavičiek (v prípade, že im boli odobraté pri nástupe do výkonu trestu alebo doručené individuálnou donáškou do ústavu Levoča, prípadne zakúpené v ústavnej predajni) a to v maximálnom počte 7 ks. V ústavnej práci sa takýto druh výstrojnej súčasti neperie, o čom sú odsúdené informované. Perú si ich samé, teda za ich čistotu a stav zodpovedajú odsúdené. Vydaná spodná bielizeň je obmieňaná hromadne minimálne 2x do roka, spravidla pri výmene sezónnych súčastí (zimnej na letnú a naopak) a individuálne podľa potreby.

Je nutné ozrejmiť, že na priloženej fotografii nachádzajúcej sa na strane 10 správy, sú zdokumentované nohavičky, ktoré boli pripravené na výrad. Monitorovací tím bol o uvedenom informovaný, ako aj o celom postupe výradu nepoužiteľných vecí. Následne im boli ukázané zásoby nových nohavičiek, ktoré sa vydávajú odsúdeným ženám, umiestnené v príručnom alebo hlavnom sklade. Na záver by sme chceli poukázať na skutočnosť, že značná časť odsúdených prichádza do výkonu trestu s absenciou základných hygienických návykov, čoho dôsledkom je rýchle a neustále opakujúce sa znečistenie pridelených výstrojných súčastí.

K 11. odporúčaníu.

Zabezpečiť zriadenie samostatného výstupného oddielu pre odsúdené pripravujúce sa na prepustenie (do 6 mesiacov).

Podľa § 93 ods. 1 vyhlášky č. 368/2008 Z. z. „Výstupný oddiel, výstupná izba alebo výstupná cela sa zriaďuje v ústave na základe rozhodnutia generálneho riaditeľa...“. V zmysle prílohy č. 9 k Rozkazu generálneho riaditeľa zboru č. 31/2014 o umiestňovaní a premiestňovaní obvinených a odsúdených v znení neskorších predpisov (ďalej len „RGR č. 31/2014“) boli od 1. januára 2025 v ústave Levoča zriadené dve výstupné cely s kapacitou pre 7 odsúdených, keďže z kapacitného hľadiska v ústave Levoča nie je možné vybudovať samostatný výstupný oddiel pre odsúdené pripravujúce sa na prepustenie. Ďalej stanovisko k bodu 3.

K 12. odporúčaníu.

Vymeniť znečistené matrace za nové, ideálne vybavené umývateľným povrchom (do 6 mesiacov).

Ústav Levoča vykonal kontrolu stavu všetkých matracov vydaných odsúdeným do užívania. Z výsledkov kontroly vyplynulo, že matrace ako také nie sú poškodené, ale znečistené sú ich návleky. Silno znečistené návleky boli ústavom Levoča vymenené za nové, v ostatných prípadoch budú návleky priebežne ošetrené, teda vyprané. V záujme udržania primeraného hygienického štandardu ústav Levoča tiež vypracoval harmonogram pravidelného ošetrovania návlekov. Ústav Levoča prijíma odporúčanie monitorovacej skupiny a v nadchádzajúcom období plánuje po pridelení finančných prostriedkov obstarat' nové návleky na matrace, ktoré budú vybavené vodeodolnou (nepremokavou) vrstvou.

K 13. odporúčaníu.

Poskytnúť odsúdeným viacero párov nohavíc vrátane pracovných a odpočinkových (do 6 mesiacov).

Ústav Levoča uvedené odporúčanie realizoval aj doteraz. Nohavice pre odsúdené ženy sú v zbore centrálné obstarávaným materiálom a v súlade s výstrojnou normou sú vydávané v počte 1 ks, pričom ich obmena sa vykonáva raz za dva týždne. V prípade poškodenia a znečistenia sa na podnet referentov režimu obmenia aj mimo tento určený interval. Tvrdenie, že nohavice nosia odsúdené aj v práci, uvedené na strane 10 správy, sa nezakladá na pravde. Odsúdené zaradené do práce majú podľa vyššie uvedenej výstrojnej normy vydaný pracovný odev a obuv. V košoch na čisté prádlo, ktoré sú umiestnené pri kancelárii referentov režimu, sú uložené pracovné nohavice pre odsúdené, ktoré nie sú pracovne zaradené, avšak v súlade s § 46 zákona č. 475/2005 Z. z. vykonávajú činnosti pre všeobecný rozvoj osobnosti v prospech ústavu Levoča. V prípade väčšieho počtu týchto odsúdených sú pre konkrétne činnosti kompletne vystrojené v sklade.

K 14. odporúčaníu.

Zaradiť do stravy poskytovanej od ústavu vyšší pomer čerstvého ovocia a zlepšiť dostupnosť zdravých potravín aj v bufete za prijateľné ceny (do 6 mesiacov).

S poukázaním na jedálne lístky za obdobie marec 2024 až po súčasnosť ústav Levoča zistil, že ovocie je súčasťou stravej dávky odsúdených v priemere každý druhý deň, čo je podľa nášho názoru dostatočné. Okrem uvedeného majú odsúdené možnosť zakúpenia čerstvého ovocia (prípadne na základe objednávky) v ústavnej predajni. V rámci cenotvorby prevádzkovateľa ústavnej predajne ústav Levoča okrem zmluvných dojednaní upravujúcich dodržiavanie maximálnej cenovej hladiny na úrovni spotrebiteľských cien v danej lokalite a pravidelného monitoringu jej dodržiavania, nemá žiadnu inú možnosť regulácie cien. Uplatnenie práva na nákup potravín v ústavnej predajni je tak ďalšou dostupnou alternatívou ako ešte viac podporiť konzumáciu čerstvého ovocia nad rámec stravných dávok.

K 15. odporúčaníu.

Zabezpečiť dostupnosť pracovných pomôcok, ako sú okuliare či ochranné pomôcky, pre všetky odsúdené podľa individuálnych a zdravotných potrieb (do 6 mesiacov).

Ústav Levoča uvedené odporúčanie realizoval aj doteraz. Všetky odsúdené zaradené do práce sú vybavené ochrannými pracovnými pomôckami vyplývajúcimi z povahy, charakteru vykonávanej práce a tiež rizík, ktoré z nej vyplývajú v zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov, prípadne aj podľa pokynov bezpečnostného technika. Používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov je predmetom pravidelnej kontroly príslušníkov zboru vykonávajúcich dohľad alebo dozor na pracovisku, bezpečnostného technika, ako aj členov kolégia riaditeľa ústavu Levoča. V uvedenom prípade popisovanom v správe na strane 19 sa nejedná o okuliare ako ochranný pracovný prostriedok, ale o okuliare ako zdravotnícku pomôcku. Zdravotnícky personál spolupracuje s väznenými osobami pri vybavovaní zdravotníckych pomôcok za predpokladu, že o nich požiadajú, prípadne sú vyšetrením priamo indikované.

K 16. odporúčaniu.

Pri tvorbe vychádzkového harmonogramu prihliadať na odsúdené zaradené do práce a umožniť im flexibilitu pri účasti (do 6 mesiacov).

Ústav Levoča opatrenie prijíma a dodáva, že všetkým odsúdeným v ústave Levoča je zabezpečené právo na vychádzku v súlade s § 31a zákona č. 475/2005 Z. z. a § 43 vyhlášky č. 368/2008 Z. z. Plán vykonávania vychádzok odsúdených je kreovaný tak, aby právo na vychádzku bolo zabezpečené pre všetky odsúdené, či už ide o odsúdené zaradené do práce alebo pracovne nezaradené odsúdené. Avšak v súvislosti s tvrdením uvedeným na strane 17 správy, cit. „Pri rozhovoroch od odsúdených zaznelo aj to, že nakoľko sú niektoré celý deň v práci, po návrate ich už na vychádzku nemá kto vziať. Jedna odsúdená uviedla, že z tohto dôvodu nebola na vychádzke viac ako pol roka.“ uvádzame, že účasť na vychádzke je ponúknutá vždy všetkým odsúdeným, teda aj odsúdeným po návrate z pracoviska.

K 17. odporúčaniu.

Nahradiť povinnosť úplného vyzliekania a drepu pri osobných prehliadkach dvojkrakovou metódou alebo alternatívnymi opatreniami, napr. zaviesť používanie telesných skenerov (do 6 mesiacov).

Dňa 1. marca 2024 nadobudol účinnosť Rozkaz ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 2/2024 o zabezpečovaní ochrany Zborom väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „RMS č. 2/2024“), ktorý okrem iného v štvrtej časti upravuje spôsob vykonávania prehliadok vykonávaných príslušníkmi zboru. Nová právna úprava predmetných ustanovení vychádza jednak zo samotného účelu ich vykonávania, ako preventívno-bezpečnostného opatrenia, v prijateľnom a akceptovateľnom kontexte odporúčaní vnútroštátnych a medzinárodných orgánov a inštitúcií, ktoré závažným spôsobom neohrozia bezpečnosť personálu zboru alebo väznených osôb. Najzásadnejšou zmenou v spôsobe vykonávania prehliadok väznených osôb je z nášho pohľadu zrušenie obligatórnej a rutínnej povinnosti vykonávania dôkladných osobných prehliadok v určitých situáciách, respektíve určitej kategórii väznených osôb, čím sa vytvára priestor pre individuálne posúdenie nevyhnutnosti vykonania prehliadky, jej spôsobu, s možnosťou využitia menej invazívnych prostriedkov, s ohľadom na možné bezpečnostné riziká a s prihliadnutím najmä na závažnosť spáchanej trestnej činnosti, fyzickú zdatnosť, nebezpečnosť alebo na poznatky preventívno-bezpečnostného charakteru smerujúce k riziku násilného správania, útoku alebo iných udalostí, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť. Konkrétne ide o ustanovenia § 37 ods. 2, § 38 ods. 6 RMS č. 2/2024, podľa ktorých sa počas generálnych prehliadok a čiastkových prehliadok môžu vykonať aj dôkladné osobné prehliadky obvinených a odsúdených. V prípade generálnej prehliadky sa upúšťa od možnosti hromadného vykonávania dôkladných osobných prehliadok na chodbách a podmieňuje sa ich realizácia v priestoroch cely, izby alebo v inom vhodne upravenom priestore. V § 40 RMS č. 2/2024 sa stanovuje okruh funkcií, ktoré vzhľadom na charakter výkonu ich služobnej činnosti nie sú povinné osobné prehliadky väznených osôb vykonávať tak, aby sa v maximálnej možnej miere eliminovalo narušenie vzájomného dôverného vzťahu s väznenou osobou pri využívaní foriem, metód a prostriedkov v zaobchádzaní. V § 41 a § 42 RMS č. 2/2024 sa s cieľom čo najmenšieho počtu vykonávaných osobných prehliadok precizujú situácie, pri ktorých sa vykonáva preventívna osobná prehliadka a dôkladná osobná prehliadka, pričom sa do osobitného postavenia dostáva skupina odsúdených zaradených v otvorenom oddelení, pri ktorej sa nevykonáva, či už preventívna osobná prehliadka pri opustení izby alebo oddielu, alebo dôkladná osobná prehliadka pred a po vykonaní návštevy priamym kontaktom. Taktiež sa v predmetných ustanoveniach pri ostatných odsúdených dôkladné osobné prehliadky vykonávajú iba v prípade kontaktných návštev. Pri bezkontaktných návštevách je postačujúcou preventívna prehliadka. V § 42 RMS č. 2/2024 sa explicitne uvádza ako prioritný spôsob vykonávania dôkladnej osobnej prehliadky celotelový skener.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že postupná humanizácia podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody vyplývajúca zo zrušenia niektorých obmedzení na jednej strane, musí so sebou prinášať aj adekvátne opatrenia smerujúce k zachovaniu úrovne bezpečnosti a zabráneniu prieniku nepovolených vecí do ústavov na strane druhej. Preto by sme boli radi, ak by sa aj zo strany verejného ochrancu práv našla podpora a prostredníctvom iniciatívnych krokov sa vyvíjal tlak na kompetentné orgány k zlepšeniu podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody v oblasti dostatočného finančného krytia v rozpočte zboru na obstaranie telesných skenerov.

Vzhľadom na vyššie uvedené považujeme súčasnú právnu úpravu vykonávania dôkladných osobných prehliadok, či už v zmysle zákona č. 4/2001 z. z., ako aj RMS č. 2/2024 vzhľadom na technické možnosti zboru za adekvátnu.

K 18. odporúčaniu.

V súlade s bezpečnostnými požiadavkami zabezpečiť, aby bola pri prehliadkach cieľ vždy prítomná aspoň jedna odsúdená (do 6 mesiacov).

Uvedené odporúčanie je možné implementovať v závislosti od vzniknutej situácie, nakoľko prehliadky cieľ alebo izieb sú preventívno-bezpečnostným opatrením, ktorého účelom je systematické preverovanie rizikových miest, zistenie nedostatkov alebo narušení stavebných, žienijných a technických prostriedkov, zabránenie výrobe a prechovávaniu predmetov, ktorými by mohol byť ohrozený život, zdravie alebo bezpečnosť osôb a majetku. Prítomnosť odsúdenej pri týchto úkonoch je z hľadiska odhaľovania taktiky a postupov väzenského personálu nie vždy žiaduca. Príslušníci zboru vykonávajúci prehliadky dodržiavajú pri ich realizovaní stanovené postupy tak, aby bol účel prehliadky splnený, nie však marený.

K 19. odporúčaniu.

Zaistiť ochranu osôb podávajúcich sťažnosti do schránok premiestnením schránky mimo dosahu kamerového dohľadu (do 6 mesiacov).

Umiestnenie schránok na oddieloch na podávanie sťažností adresovaných dozorovému prokurátorovi (10 ks) a schránky na podávanie sťažností riaditeľovi ústavu Levoča (1 ks) pod kamerovým systémom je opatrením slúžiacim práve na ochranu osôb podávajúcich sťažnosť. Kamerový systém eliminuje akúkoľvek pochybnosť, že sťažnosť bola podaná (a právo bolo uplatnené), vzhľadom na skutočnosť, že uvedené schránky otvárajú výlučne iba konkrétne osoby, a to dozorový prokurátor v prípade schránky sťažností adresovaných dozorovému prokurátorovi, ktorý ako jediný má kľúče od týchto schránok a vedúci oddelenia výkonu trestu (v prípade jeho neprítomnosti zástupca vedúceho oddelenia výkonu trestu), ktorí majú kľúče od schránky určenej na podávanie sťažností určených riaditeľovi ústavu Levoča. Zároveň je uvedené umiestnenie schránok opatrením pred akoukoľvek neoprávnenou manipuláciou so schránkou vrátane jej poškodenia, nakoľko aj zo samotného monitoringu vyplýva tvrdenie odsúdených uvedené na strane 34, že mnohé vnímajú proces podávania sťažností s nedôverou, pretože „sa obávajú možných negatívnych dôsledkov zo strany personálu alebo ostatných odsúdených.“ Napriek vyššie uvedeným dôvodom, ktoré ústav viedli k takémuto umiestneniu, ústav zväži účelnosť takéhoto opatrenia (napr. premiestnenie schránok).

K 20. odporúčaniu.

Zabezpečiť fyzické oddelenie odsúdených v minimálnom a strednom stupni strázenia na samostatné oddiely. Pre odsúdené v minimálnom stupni strázenia vytvoriť prostredie zodpovedajúce ich nižšiemu rizikovému profilu, a miernejšie pravidlá (do 1 roka).

Profilácia ústavu Levoča ako ústavu na výkon trestu odňatia slobody odsúdených žien vo všetkých troch stupňoch strázenia je určená RGR č. 31/2014. Vychádzajúc z dispozičného riešenia objektivej sústavy, ubytovacej kapacity jednotlivých oddielov, počtu cieľ, počtu odsúdených v jednotlivých stupňoch strázenia (50 v minimálnom stupni strázenia, 30 v strednom stupni strázenia a 3 v maximálnom stupni strázenia) a počtu odsúdených zaradených v jednotlivých diferenciačných skupinách (63 v diferenciačnej skupine „B“, 12 v diferenciačnej skupine „C“, 2 v oddiele s bezpečnostným režimom, 1 v nástupnej cele a 7 vo výstupných celách) je možné pri umiestňovaní odsúdených postupovať výlučne v súlade s § 8 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z., pričom v odôvodnených prípadoch ústav Levoča postupuje aj odlišne od zásad uvedených v predchádzajúcej vete, a to v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. Pri súčasných podmienkach v ústave Levoča by k fyzickému oddeleniu odsúdených v minimálnom a strednom stupni strázenia mohlo dôjsť iba zväčšením priestorovej kapacity ústavu jeho rozšírením. Z uvedených dôvodov nie je objektívne možné implementovať toto odporúčanie. Prípadný ďalší postup bude závisieť od celkového vývoja počtov odsúdených žien.

K 21. odporúčaniu.

Zriaďiť oddiel špecializovaného zaobchádzania pre odsúdené ženy so závislosťami, psychiatrickými diagnózami alebo inými špecifickými potrebami (do 1 roka).

Vychádzajúc z dispozičných (vnútorné členenie priestorov), kapacitných (ubytovacia kapacita) a personálnych možností jednotlivých ústavov, zriaďovanie špecializovaných oddielov v zmysle § 77 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z. upravuje príloha č. 9 k RGR č. 31/2014, v zmysle ktorej je v ústave Levoča zriadená nástupná cela, oddiel s bezpečnostným režimom, uzavretý oddiel a výstupné cely. O zriadení oddielov špecializovaného zaobchádzania rozhoduje generálny riaditeľ zboru. V prípade, ak si to stav odsúdených bude vyžadovať, môže byť odsúdená umiestnená v inom ústave, kde je takýto špecializovaný oddiel zriadený.

K 22. odporúčaniu.

Vytvoriť spoločenské miestnosti, kde by odsúdení mohli tráviť čas mimo ciele (napr. využiť neobsadené cely alebo iné priestory) (do 1 roka).

Ústav Levoča plánuje odporúčanie implementovať, ale v súvislosti s ním dodávame, že priestorové usporiadanie väzenskej časti ústavu Levoča v súčasnosti neposkytuje možnosť vytvorenia spoločenských miestností pre trávenie času odsúdenými mimo ciele. Krátkodobé využívanie neobsadených ciele ako spoločenských miestností nie je trvalým riešením a je závislé od vývoja počtov odsúdených žien. Ústav Levoča však za obdobie rokov 2008 až 2022 opakovane vyvíjal úsilie smerujúce k získaniu častí priestorov bývalej polikliniky, ktorá zo stavebného hľadiska tvorí s ústavom Levoča jeden objekt. V rámci rokovaní, ktoré prebehli so zástupcami Mesta Levoča, ako vlastníka týchto priestorov, ústav Levoča dlhodobo deklaruje záujem o získanie jednej tretiny z priestorov bývalej polikliniky, avšak zatiaľ bez výsledkov. Uvedené rozšírenie priestorovej kapacity ústavu Levoča by bolo riešením pre viaceré odporúčania monitorovacieho tímu (vytvorenie kultúrnych a terapeutických miestností, miestností na vzdelávanie a športové aktivity), avšak vyžadujúce finančné náklady súvisiace s ich prispôbením potrebám ústavu.

Spoločne k 23. a 31. odporúčaniu.

Rekonštruovať vychádzkové dvorce tak, aby obsahovali zeleň, lavičky a iné prvky, umožňujúce vonku tráviť čas (do 1 roka). Vytvoriť samostatný vychádzkový priestor, ktorý by neslúžil ako prechodný priestor pre eskorty a pohyb personálu (do 2 rokov).

Ústav Levoča plánuje odporúčanie implementovať a je na rekonštrukciu vychádzkových dvorcov pripravený, pričom boli spracované dva návrhy stavebného riešenia vychádzkových dvorcov. Ústav Levoča sa prikláňa k návrhu riešenia, ktoré je orientované na súčasnú profiláciu ústavu. Uvedené riešenie je funkčným spojením športoviska a vychádzkového priestoru vrátane rekonštrukcie spevnených plôch a vytvorenia zóny so zelenou. Výber vhodného variantu je podmienený vyriešením koncepcnej otázky budúcej profilácie ústavu a objemu pridelených finančných prostriedkov.

V prípade realizácie predchádzajúceho odporúčania, bude aktuálny vychádzkový priestor „nádvorie ústavu“ slúžiť výlučne ako prechodový priestor pre vozidlá a pohyb väzenského personálu.

K 24. odporúčaniu.

Rozšíriť ponuku vonkajších, vzdelávacích a kultúrnych aktivít s prihliadnutím na špecifické potreby jednotlivých diferenciačných skupín, najmä skupiny „C“, napr. jednoduché zábavné aktivity ako hudobné a tanečné workshopy, audioknihy či hry (do 1 roka).

Ústav Levoča odporúčanie monitorovacieho tímu prijíma a bude vyvíjať aktivity k tomu, aby mohlo byť odporúčanie implementované.

K 25. odporúčaníu.

Zabezpečiť prítomnosť sociálneho pracovníka v ústave minimálne tri dni v týždni (do 1 roka).

Zloženie a počty väzenského personálu sú upravené Rozkazom ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 11/2012 o tabulkách zloženia a počtov služobných úradov Zboru väzenskej a justičnej stráže, určení systemizačných kritérií a zásadách tvorby organizačných zložiek v znení Rozkazu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 18/2014 (ďalej len „RMS č. 11/2012“), podľa ktorého ústav Levoča nemá systematizované funkčné miesto sociálneho pracovníka. Tieto činnosti v ústave Levoča zabezpečuje sociálny pracovník z Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „ústav Prešov“) jedenkrát týždenne (spravidla v stredu). V prípade potreby je odsúdeným k dispozícii pedagóg, ktorý plní úlohy súvisiace aj s agendou sociálneho pracovníka. Ak by si to situácia a riešenie sociálneho problému vyžadovalo, môže sociálny pracovník prísť do ústavu aj častejšie.

K 26. odporúčaníu.

Zabezpečiť dostatok slúchadiel pre všetky odsúdené, aby sa minimalizovali rušivé vplyvy počas video-hovorov (do 1 roka).

Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz. Už v čase realizácie monitoringu ústav Levoča disponoval 2 náhlavnými súpravami (slúchadlá s mikrofónom). Od 2. apríla 2024 boli uvedené audioprostriedky doplnené k všetkým zariadeniam, prostredníctvom ktorých sa vykonávajú videonávštevy.

K 27. odporúčaníu.

Zaviesť špecializované programy pre odsúdené so závislosťami a inými psychickými ťažkosťami (do 1 roka).

Ústav Levoča predmetné odporúčanie realizoval aj doteraz. Ústav Levoča sa pri identifikácii takýchto osôb opiera o výsledky psychologického vyšetrenia a vstupného diagnostického pohovoru s odsúdenou (anamnestické údaje), ktorý sa vykonáva podľa Rozkazu generálneho riaditeľa zboru č. 21/2020 o psychologických činnostiach v Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov. Ďalším indikátorom závislosti je popri uloženom nepodmienečnom treste odňatia slobody súdom nariadené ochranné liečenie, ako aj charakter spáchanej trestnej činnosti (podľa právnej kvalifikácie skutku). Ústav Levoča má zriadenú psychiatrickú ambulanciu pre odsúdené, v ktorej však (od 1. októbra 2024) nezabezpečuje ambulantnú psychiatrickú zdravotnú starostlivosť z dôvodu ukončenia dohody o pracovnej činnosti s psychiatrom. V prípade náhleho zhoršenia zdravotného stavu odsúdených aj v súvislosti s psychiatrickými diagnózami, sú tieto osoby predvážané na ošetrovanie na psychiatrické oddelenie Nemocnice Levoča, v prípade akútnych stavov sú dočasne premiestňované do zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trenčín, kde im je poskytovaná špecializovaná zdravotná starostlivosť odborným personálom. Okrem aktivít zameraných na rozvoj osobnosti odsúdených realizovaných formou prednášok v súlade s Plánom prednáškovej činnosti, je odsúdeným podľa potreby poskytované individuálne alebo skupinové poradenstvo. Ústavný psychológ vedie relaxačnú skupinu, ktorej hlavným cieľom je celkové telesné a najmä psychické uvoľnenie, ktoré napomáha odbúravať stres a znížiť pocity telesného napätia. Ďalšou aktivitou je diskusná skupina, taktiež pod vedením ústavného psychológa, ktorej hlavným cieľom je podpora zdravej komunikácie medzi týmito odsúdenými, s dôrazom na zlepšenie medzifudských vzťahov a zvládania záťažových situácií počas výkonu trestu, najmä prijímanie kritických postojov zo strany okolia. Ústav Levoča s ohľadom na personálne a priestorové možnosti, v prípade odsúdených so závislosťami a inými psychickými ťažkosťami, zabezpečuje všetky podmienky pre napĺňanie stanovených cieľov v procese zaobchádzania.

K 28. odporúčaníu.

Zabezpečiť, aby vozidlá na eskorty boli vybavené klimatizáciou, ktorá bude udržiavať vhodnú teplotu počas prepravy (do 1 roka).

Všetky služobné motorové vozidlá ústavu Levoča, ktoré sú určené na eskortovanie odsúdených, sú vybavené klimatizáciou a teda ústav Levoča uvedené odporúčanie realizoval aj doteraz.

K 29. odporúčaníu.

Odstrániť alebo rekonštruovať dvojité mreže na oknách tak, aby sa zachovala bezpečnosť, no zároveň sa uľahčila manipulácia a umožnilo primerané vetranie. Prípadne nainštalovať mechanizmy, ktoré umožnia odsúdeným samostatne otvárať okná (do 2 rokov).

Ústav Levoča odporúčanie prijíma a bude vyvíjať potrebné aktivity k tomu, aby sa predmetné odporúčanie zrealizovalo.

K 30. odporúčaníu.

Zväčšiť kapacitu sprchovacej miestnosti a zabezpečiť závesy alebo inú formu na ochranu súkromia (do 2 rokov).

Ústav Levoča kvôli nedostatočným priestorovým možnostiam nedisponuje vhodným priestorom na vybudovanie ďalšej spoločnej sprchy pre odsúdené. Sprchovacia miestnosť svojou kapacitou a rozmermi zodpovedá potrebám ústavu Levoča. Ústavu boli rozpočtovým prísľubom alokované finančné prostriedky na realizáciu stavebnej akcie „Oprava spích odsúdených žien“. Súčasťou realizácie bude aj dodávka a montáž nepriehľadných zásten, čím sa dosiahne zabezpečenie primeranej intimity pri osobnej hygiene väznených osôb.

K 32. odporúčaníu.

Zabezpečiť pravidelné návštevy gynekológa v ústave alebo zväziť zriadenie vybavenej gynekologickej ambulancie priamo v ústave (do 2 rokov).

Gynekologická starostlivosť pre odsúdené je zabezpečená v civilnom zdravotníckom zariadení. Ústav Levoča nedisponuje žiadnymi priestormi a ani potrebným materiálnym vybavením na zriadenie gynekologickej ambulancie priamo v jeho

priestoroch. Právo odsúdených na poskytovanie tejto špecializovanej zdravotnej starostlivosti vrátane pravidelných prehliadok je zabezpečené, a teda ústav Levoča uvedené odporúčanie realizoval aj doteraz.

K 33. odporúčaniu.

Posilniť kapacity psychiatrickej a psychologickkej starostlivosti, napr. zamestnať ďalšieho psychológa alebo psychiatra (do 2 rokov).

Ústav Levoča má zriadenú psychiatrickú ambulanciu pre odsúdené, v ktorej však od 1. októbra 2024 nezabezpečuje ambulantnú psychiatrickú zdravotnú starostlivosť z dôvodu ukončenia dohody o pracovnej činnosti s psychiatrom. V prípade potreby ošetrovania odsúdených v súvislosti s psychiatrickými diagnózami sú tieto osoby predvádzané na ošetrovanie na psychiatrické oddelenie Nemocnice Levoča a pri akútnych stavoch sú dočasne premiestňované do zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trenčín, kde im je poskytovaná špecializovaná zdravotná starostlivosť odborným personálom. Ústav Levoča opakovane vyvíjal a naďalej vyvíja aktivity na zlepšenie dostupnosti špecializovanej zdravotnej starostlivosti pre odsúdené (zámer uzatvorenia dohody o pracovnej činnosti na poskytovanej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti).

K 34. odporúčaniu.

Zvážiť ďalšie stavebné alebo organizačné úpravy objektu s cieľom využiť existujúce priestory efektívnejšie, zvážiť rozšírenie alebo presun časti ústavu na vhodnejšie miesto, ktoré umožní splnenie všetkých požiadaviek pre efektívny výkon trestu (priebežne).

Ústav Levoča za obdobie rokov 2008 až 2022 opakovane vyvíjal úsilie smerujúce k získaniu častí priestorov bývalej polikliniky, ktorá zo stavebného hľadiska tvorí s ústavom Levoča jeden objekt. V rámci rokovaní, ktoré prebehli so zástupcami Mesta Levoča, ako vlastníka týchto priestorov, ústav Levoča dlhodobo deklaruje záujem o získanie jednej tretiny z priestorov bývalej polikliniky, čo by si však vyžadovalo dodatočné investície na úpravu priestorov pre potreby ústavu.

K 35. odporúčaniu.

Zabezpečiť nábor a školenie odborného personálu, ktorý by mohol pracovať na špecializovaných oddieloch a podporovať resocializáciu odsúdených žien (priebežne).

Odborný personál z oddelenia výkonu trestu pod ktorý patria tieto špecializované oddiely, sa zúčastňuje pravidelných cyklických vzdelávacích aktivít organizovaných generálnym riaditeľstvom zboru, ako aj inými vzdelávacími inštitúciami a orgánmi.

K 36. odporúčaniu.

Umožniť odsúdeným prijímať spodnú bielizeň a iný osobný odev prostredníctvom poštových balíkov (priebežne).

Ústav Levoča pri prijímaní spodnej bielizne a vlastného odevu prostredníctvom poštových balíkov postupuje v súlade s § 20 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z., ktorý uvádza, že „Ak je odsúdenému podľa tohto zákona povolené používať vlastný odev a obuv, musia byť hygienicky nezávadné a odsúdený musí mať zabezpečenú ich pravidelnú obmenu na vlastné náklady. Dodanie a následnú obmenu vlastného odevu a obuvi je možné vykonať individuálnou donáškou do ústavu v čase a termíne určených riaditeľom ústavu.“. V nadväznosti na uvedené, je v ustanovení § 12 ústavného poriadku stanovený vyhradený čas na obmenu vlastnej bielizne. Ústav Levoča teda predmetné odporúčanie realizoval doteraz a pri jeho realizácii postupoval v súlade s platnou legislatívou.

K 37. odporúčaniu.

Zlepšiť vybavenie spoločenských priestorov na podporu kreatívnych, vzdelávacích a rekreačných aktivít (priebežne).

Ústav Levoča samostatnými spoločenskými priestormi nedisponuje. Na realizáciu kultúrno-osvetových aktivít, ako sú prednášky, besedy, kvízy, výtvarná a tvorivá činnosť, ručné práce, súťaže, hudobné a tanečné predstavenia a športovo-pohybové aktivity využíva primárne chodby oddielov a nádvorie ústavu Levoča (športové aktivity – volejbal, workoutové zariadenia), sekundárne multifunkčnú miestnosť, teda učebňu a hangár ústavu Levoča (hudobné vystúpenia, stretnutia s významnými osobnosťami spoločenského života). Uvedené priestory sú alternatívou k chýbajúcim spoločenským priestorom (kultúrne miestnosti a podobne), aby sa uvedené činnosti vôbec mohli realizovať. Estetizácia ciel a chodieb oddielov je tvorená najmä výsledkami záujmovej činnosti odsúdených (ručné práce, výtvarné diela, dekorácie). Odsúdené majú vo väzenskej knižnici k dispozícii 3341 knižničných titulov z rôznych oblastí (napríklad beletria, cudzojazyčná, odborná a populárno-náučná, náboženská literatúra). Okrem pohybových aktivít v posilňovni a na workoutovom ihrisku, sú pre odsúdené zabezpečené športové pomôcky aj pre skupinové pohybové aktivity (volejbal, nohejbal, stolný tenis, bedminton, hulahop kruhy, činky, karimatky, švihadlá, šípky). Zároveň majú odsúdené možnosť používať počítač, kde môžu nájsť všeobecne záväzné právne predpisy a interné predpisy. Na záver uvádzame, že ústav Levoča má pridelené finančné prostriedky, ktoré budú slúžiť na opravu kuchyniek na dvoch oddieloch, vrátane obnovy a dovybavenia ich inventáru.

K 38. odporúčaniu.

Preskúmať možnosť prípravy jedál priamo v ústave, prípadne zabezpečiť lepšiu tepelnú ochranu jedál počas transportu (priebežne).

Zariadenia spoločného stravovania v ústave Levoča musia spĺňať požiadavky podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 533/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania v znení neskorších predpisov. Okrem miestností na prípravu stravy, sú potrebné skladovacie priestory a priestory pre väzenský personál. Z dôvodu nedostatočných priestorových možností nemožno tieto podmienky zabezpečiť priamo v ústave Levoča a strava musí byť zverená v inom objekte ústavu Levoča a potom prepravovaná. Tepelné straty, ktoré týmto procesom môžu nastať, je možné riešiť zefektívnením výdaja a následnej distribúcie stravy väzneným osobám.

K 39. odporúčaniu.

Zabezpečiť primeranú výživu pre všetky odsúdené, vrátane nezaradených do práce, s prihliadnutím na ich špecifické potreby (priebežne).

Pri zabezpečení práva odsúdených na stravovanie sa ústav Levoča riadi relevantnými ustanoveniami zákona č. 475/2005 Z. z., vyhlášky č. 368/2008 Z. z. a Rozkazom ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 10/2016 o stravovaní v Zbore väzenskej a justičnej strážie v znení neskorších predpisov. Doposiaľ ústav Levoča neevidoval sťažnosť od odsúdených na množstvo podávanej stravej dávky. Na verifikáciu tvrdení o nedostatočných stravných dávkach pre odsúdené nezaradené do práce ústav Levoča vykonal kontrolné zisťovanie prírastkov a úbytkov hmotnosti u 29 odsúdených nezaradených do práce (základná stravná dávka) v čase od nástupu do výkonu trestu po súčasnosť. Priemerný hmotnostný prírastok bol zaznamenaný na úrovni 11,1 kg (najväčší individuálny prírastok hmotnosti odsúdenej osciloval na úrovni 46 kg, najnižší na úrovni 1 kg, bez prírastku hmotnosti boli zaznamenané 2 odsúdené). Na základe vyššie uvedeného kontrolného zisťovania považujeme stravné dávky odsúdených za primerané.

K 40. odporúčaniu.

Poskytnúť individuálnu podporu pri negramotnosti odsúdených, napríklad formou mentoringu s pomocou ostatných odsúdených (priebežne).

Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz a pri riešení tejto problematiky sa snaží negramotné odsúdené umiestňovať do cieľ s odsúdenými, ktoré prejavujú ochotu pomôcť, poradiť a podporiť tieto negramotné odsúdené v ich fungovaní počas výkonu trestu odňatia slobody. Rovnako sú týmito odsúdeným nápomocné aj odsúdené na pozícii „samosprávy“, ktoré spolupracujú pri podávaní žiadostí odsúdenými. Zároveň majú väzené osoby možnosť zapojiť sa do kurzu pre negramotných, ktorého sa aktuálne zúčastňuje päť odsúdených.

K 41. odporúčaniu.

Zabezpečiť odsúdeným okrem kurzov zameraných na manuálne zručnosti aj vzdelávanie, ktoré sa sústreďí na využitie intelektuálnych schopností (napr. v oblasti finančnej gramotnosti alebo jazykov) (priebežne).

Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz a v minulosti v oblasti vzdelávania spolupracoval so Strednou odbornou školou v Spišskej Novej Vsi v učebnom odbore 6456 H – kaderník. Štúdium pozostávalo z teoretickej časti, ktorá bola obsiahlejšia ako časť praktická. Štúdium ukončilo len 5 odsúdených z celkového počtu 25 odsúdených zaradených do vzdelávania. Ústav Levoča po týchto skúsenostiach prispôbil formu vzdelávania intelektuálnym schopnostiam odsúdených a nadviazal spoluprácu so Strednou odbornou školou služieb Majstra Pavla v Levoči v študijnom odbore 3169 F praktické práce. Tento dvojročný akreditovaný študijný odbor ukončilo 8 odsúdených z celkového počtu 11. V školskom roku 2024/2025 je do vzdelávania v tomto študijnom odbore zaradených 8 odsúdených. Harmonogram vyučovania nie je cielený len na praktické činnosti. Okrem všeobecno-vzdelávacích predmetov ako slovenský jazyk, matematika a občianska náuka, obsahuje aj odborné predmety ako základy varenia a výživy, pestovateľstvo a chovateľstvo, práca a financie.

K 42. odporúčaniu.

Umožniť odsúdeným, ktoré sú obmedzené fyzicky alebo zdravotne, vykonávať ľahšiu prácu v rámci ústavu (priebežne).

Ústav Levoča predmetné odporúčanie realizoval aj doteraz a pri jeho realizácii postupoval v súlade s platnou legislatívou. Podmienky zaraďovania odsúdených do práce zohľadňujúc osobitosti odsúdených (mladiství, ženy, osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo zdravotným postihnutím, poberatelia dávok sociálneho zabezpečenia) upravuje § 28 Rozkazu generálneho riaditeľa zboru č. 30/2024 o zamestnávaní obvinených a odsúdených a o zaraďovaní obvinených a odsúdených na pracoviská. Pri zaraďovaní odsúdeného do práce, okrem požiadaviek upravených v § 6 ods. 1 písm. o) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sa prihliada najmä na charakter pracoviska, stanovený program zaobchádzania a diferenciálnu skupinu, bezpečnostné riziká, dĺžku trestu a zabezpečenie účelu výkonu trestu. Ak odsúdená nespĺňa vyššie popísané kritériá, nemožno ju do práce zaradiť.

K 43. odporúčaniu.

Pri pridelovaní pracovného zaradenia zohľadniť individuálne potreby, ako je splácanie dlhov (napr. na výživnom) (priebežne).

Ústav Levoča sa nebráni realizácii navrhovaného opatrenia, avšak individuálne potreby odsúdených spojené napríklad so splácaním dlhov, či výživného, nemôžu byť prednostne zohľadnené ako rozhodujúce kritérium.

K 44. odporúčaniu.

Poskytnúť odsúdeným jednoduché informačné materiály o ich právach a možnostiach (napr. podmienené prepustenie, žiadosti a sťažnosti) v prístupnej forme (priebežne).

Odporúčanie sa realizovalo aj doteraz a každá odsúdená dostane pri nástupe do výkonu trestu odňatia slobody jednoduché informačné materiály o „prvých krokoch vo väzení“, o právach odsúdených, o povinnostiach odsúdených, o podmienkach premeny a uloženia trestu domáceho väzenia a o podmienkach podmieneného prepustenia s povinným elektronickým monitoringom. Taktiež pred koncom výkonu trestu odňatia slobody, sa odsúdenej poskytne informačný materiál so základnými informáciami, ktoré pomôžu správne nasmerovať „prvé kroky na ceste slobody a zodpovednosti“ po výkone trestu odňatia slobody. Predmetné informačné materiály (formou informačných letákov) sú štandardizované pre všetky ústavy.

K 45. odporúčaniu.

Povoliť možnosť kombinácie kontaktných návštev a video-hovorov počas jedného mesiaca (priebežne).

Podľa aktuálne účinnej právnej úpravy výkonu trestu kombinácia kontaktných návštev a videonávštev nie je možná. Navrhované znenie novely zákona č. 475/2005 Z. z. však už túto možnosť pripúšťa a ústav Levoča po nadobudnutí účinnosti tejto novely plánuje odporúčanie implementovať.

K 46. odporúčaniu.

Zabezpečiť supervíziu a ďalšie odborné vzdelávanie pre zamestnancov ústavu vrátane psychológov a psychiatrov (priebežne).

Pre väzenský personál ústavu Levoča sú v zmysle Plánu akcií zboru v gescii generálneho riaditeľstva zboru organizované odborné školenia, semináre, a pracovné stretnutia spojené so supervíziou, ako napríklad Celoslovenská porada a odborný seminár sociálnych pracovníkov zboru (vrátane skupinovej supervízie), Celoslovenská porada a odborný seminár pedagógov vzdelávania (vrátane skupinovej supervízie), Pracovné stretnutie tímov krízovej intervencie ústavov spojené so supervíziou absolventov výcviku v poskytovaní krízovej intervencie, Školenie psychológov a špeciálnych pedagógov vo vybraných terapeutických metódach – Jacobsonova progresívna svalová relaxácia, Školenie psychológov so supervíziou v Rorschachovej metóde (Exnerov Komprehenzívny systém).

K 47. odporúčaniu.

V prípade dlhších ciest eskorty zabezpečiť prístup k základným hygienickým zariadeniam (priebežne).

Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz a eskortovaným odsúdeným bol počas dlhších ciest eskort vždy zabezpečený prístup k základným hygienickým zariadeniam. Napríklad v prípade individuálnych zdravotných eskort do Nemocnice pre obvinených a odsúdených a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trenčín je vždy počas cesty zabezpečená hygienická prestávka v najbližšom ústave (ústav Ružomberok, ústav Žilina, ústav Sučany, ústav Ilava, ústav Dubnica nad Váhom).

K 48. odporúčaniu.

Zabezpečiť školenia príslušníkov na efektívne riešenie konfliktov a používanie metód deeskalácie (priebežne).

Vzdelávanie príslušníkov zboru upravuje Rozkaz generálneho riaditeľa zboru č. 12/2020 o vzdelávaní príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov. V rámci základného odborného vzdelávania, ktoré prebieha v Inštitúte vzdelávania zboru je do učebných osnov zaradený predmet „Nácvik komunikácie s dynamickou bezpečnosťou“. Koncept dynamickkej bezpečnosti nie je postavený iba na udržiavaní a podporovaní sociálnych interakcií medzi príslušníkmi zboru smerom k väzenskej klientele, ale aj v rovine vzájomnej výmeny informácií medzi väzenským personálom navzájom. Pod dynamickou bezpečnosťou sa rozumie preventívna bezpečnostná stratégia založená najmä na vnímaní verbálnych a neverbálnych prejavov správania obvineného a odsúdeného, na dostupnom poznaní jeho osobnosti, jeho potrebách a rizikách a na implementácii metód konštruktívnej komunikácie príslušníkov zboru zabezpečujúcich zaobchádzanie, výkon režimovej činnosti a iných činností s každým obvineným a odsúdeným, pričom cieľom tohto postupu je znižovanie negatívnych, vnútorne odmietavých postojov k plneniu uložených povinností a vyriešenie vzniknutej situácie pomocou komunikačných zručností za dodržania bezpečnostných postupov. Uvedený predmet okrem iného zahŕňa témy ako záťaž a záťažové situácie, stres, zvládanie náročných situácií, emócie, ich prežívanie, konflikty, typy konfliktov, predchádzanie a riešenie konfliktov, komunikácia, budovanie vzťahov prostredníctvom komunikácie, aktívne počúvanie, práca s otázkami, druhy správania v komunikácii, náročné situácie v práci, nácvik modelových situácií z penitenciárnej praxe. Ústav Levoča odporúčanie realizoval aj doteraz, nakoľko uvedená problematika je súčasťou tematického zamerania výcviku všetkých príslušníkov zboru z ústavu Levoča, ako nástroja každoročného prehľbovania získaného odborného vzdelania.

K 49. odporúčaniu.

Obmedziť opakované používanie disciplinárnych trestov v uzavretých oddieloch a samoväzbe, najmä v prípade žien s duševnými poruchami (priebežne).

Ústav Levoča sa pri riešení tejto problematiky riadi aktuálne platnou právnou úpravou, pričom uvádzame, že zákon č. 475/2005 Z. z. v rámci zásad ukladania disciplinárnych trestov uvedených v § 52a zohľadňuje okrem iných kritérií aj aktuálny stav osobnosti odsúdeného. Ak sa odsúdená, ktorá trpí duševnou poruchou opakovane dopúšťa disciplinárnych previnení a ukladané tresty neplnia svoj účel, je na zvážení odborného personálu, aby prehodnotil jej umiestnenie do oddielu špecializovaného zaobchádzania. Ani týmto opatrením však nemožno vylúčiť možnosť páchania ďalších disciplinárnych previnení a uplatňovania následných represívnych opatrení (výkon disciplinárneho trestu v uzavretom oddiele vrátane samoväzby).

K 50. odporúčaniu.

Sprístupniť podávanie sťažností a žiadaniek negramotným odsúdeným prostredníctvom riadne upraveného systému, o tomto spôsobe zároveň odporúčame odsúdené riadne informovať.

K 1. januáru 2025 bolo z celkového počtu 86 odsúdených žien negramotných 9 žien, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 10,5%. Od 20. februára 2024 bol v ústave Levoča vytvorený kurz pre negramotných, ktorého sa pravidelne zúčastňuje 5 odsúdených. V prípade negramotných odsúdených priamou a plne využívanou možnosťou uplatnenia ich práv je verbálna komunikácia s príslušným väzenským personálom, teda referentom režimu, pedagógom a sociálnym pracovníkom. Všetky odsúdené, vrátane negramotných, sú po nástupe do výkonu trestu odňatia slobody zaradené do nástupnej cely, kde sú v súlade s „Týždenným plánom organizovanej činnosti nástupného oddielu“, ktorý je vypracovaný podľa prílohy č. 10 k Rozkazu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 16/2015 o zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými v znení neskorších predpisov (ďalej len „RMS č. 16/2015“), oboznámené so svojimi právami a povinnosťami vyplývajúcimi z príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov a interných predpisov upravujúcich výkon trestu odňatia slobody. Takisto sú oboznámené s právom podávať rôzne žiadosti, ktorých formu upravujú interné predpisy, vrátane žiadosti o rozhovor s riaditeľom ústavu Levoča alebo riaditeľom ústavu Levoča určeným príslušníkom zboru podľa prílohy č. 6 RMS č. 16/2015, tzv. „žiadanky“. V prípade žiadosti negramotných odsúdených, sú žiadanky v písomnej

podobe vyhotovené osloveným väzenským personálom a doručované ich adresátom. Postup v prípade podania sťažnosti odsúdenou osobou je rovnaký. Odsúdená, a to nielen negramotná, pri podaní žiadosti o rozhovor s riaditeľom ústavu Levoča alebo ním určeným príslušníkom zboru, neuvádza dôvod, pre ktorý o rozhovor žiada. Jej právo pri takomto rozhovore podať sťažnosť bez „spoluúčasti“ ďalších osôb je teda plne zachované. Avšak bez verbálneho prejavu nie je možné potrebu uplatnenia práva identifikovať.

Vo vzťahu k podávaniu sťažností všeobecne, je nutné podotknúť, že samotný všeobecne záväzný právny predpis upravujúci právo na podávanie sťažností, ktorým je zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov nepozná a nepripúšťa „anonymné“ podávanie sťažností. Ustanovuje iba písomnú formu podávania sťažností, a to aj v prípade osôb so zdravotným stavom nedovoľujúcim písomnú formu prejavu, u ktorých k písomnému zaznamenaniu sťažnosti dochádza príslušným pracovníkom orgánu, u ktorého sa sťažnosť podáva. Osobitné zvýhodnené postavenie väznených osôb pri podávaní sťažností priniesla novela zákona č. 4/2001 Z. z., účinná od 1. júla 2023. Predmetná novela umožňuje podávanie sťažností v mene väznených osôb nielen právnym zástupcom na základe plnomocenstva ale aj ich blízkymi osobami, a to iba na základe podania (bez doloženia splnomocnenia), ku ktorému stačí, aby odsúdený udelil súhlas v lehote nie kratšej ako 5 pracovných dní. Uvedené oprávnenie „náhradného sťažovateľa“ teda poskytuje väznenej osobe nielen anonymitu uplatnenia tohto práva, ale plne nahrádza úkony negramotnej väznenej osoby, ktorá podnet na podanie sťažnosti musí oznámiť verbálne (telefonicky, videonávštevou, alebo pri návšteve blízkej osoby, ak nevyužije možnosť súkromného listu napísaného v spolupráci s väzenským personálom alebo spoluväznenou osobou).

plk. Mgr. JUDr. Ing. Ľubomír Klištinec
generálny riaditeľ

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

Telefón

E-mail

Internet

IČO

<http://www.zvjs.sk>

00212008